

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII

"Gazeta" este în fi- care și
Abonamente pentru ANULU LIII
Pe unu an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unu an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru BRAȘOVU:
la administrație, piața mare
nr. 22, etajul I.; pe unu an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dămăci în
casă: Pe unu an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonațiile cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 229.

Brașov, Vineri 12 (24) Octomvre

1890.

Brașov, 11 Octomvre v. 1890.

Istoria se repetă!

Ministrul de culte și instruc-
țiune publică, contele Albin Csaky,
alergă în galop pe calea apucată,
care va forma cea mai tristă pa-
gină în istoria prigonirilor limbei
și culturai naționale românesce.
Ministrul unguresc, cuprins de
turbatul valului alu șovinismului de
rassă și alu maghiarisării forțate,
a dat o nouă ordinațiune, mai
mult ca despotică, față cu gim-
nasiul românesc din Năsăud.

Să nu se mai numescă acelu
gimnasiu nici „greco catolic”, nici
„român”; programele școlare se
se redacteze de aici înainte în
limba maghiară și numele elevi-
lor să nu se mai introducă în ac-
tele școlare în limba română.

Etă celui mai nou ucază alu
despoticii ministru unguresc!

Stăm așa-déră éráși în fața
unei nouă violente; curentul de
maghiarisare seceră o nouă victo-
riă; limba română e lovită din
nou cu atăta furiă, încât ne vine
a crede, că trăim pe timpul evu-
lui mediu, când pumnul celui
mai tare era signatura situației
interioare a statului.

„Kolozsvár” a strigat, ér Csaky
nevrându să-l dea de minciună,
l'a ascultat, i-a făcut hatărul.
Și în beția triumfului ei, reptila
din Clușiu strigă cu obrăsniciă:
Pe noi nu ne agită și nu ne atinge
nimic, fiind-că suntem apărătorii
dreptului și ai legii; suntem sus-
ținătorii, esecutorii punctuoși ai
acesteia; apoi ori va duré, ori nu
va duré pe cineva, noi nu vrem
să suferim, ca să se amestece ci-
neva în afacerile noastre... Ne bu-
curăm, că Csaky vede tóte și nu
negligează a vindeca nimic.

Causa gimnasiului român dela
Năsăud este decretată așa-déră
de o afacere a guvernului ungu-
resc. Ministrul Csaky póte să

față, ce voesce cu acelu gimnasiu,
pentru care, cum dicu organele
semioficiose ale ministrului, „nici
naționalitatea română, nici bise-
rica greco-catolică nu dă nici
măcaru o lăscă”, căci „institu-
tul e curat comună, așa-déră
de natură comună.”

Ce ironiă a sorții! Grănițerii
români din ținutul Năsăudului
și-au jertfită averea și vieța pentru
apărarea patriei și a tronului, care
recunoscându marile lor merite,
i-a rebonificat c'o avere, din care
iși susțin și unu gimnasiu, ér
acum vinu nisce năimiți gazetari
unguri și le aruncă în față clasicul
neadeveru, că nu ei susțin acéstă
școlă, ér ministrul, ascultându de
răutățioasele lor voci, dă cu data
de 11 Octomvre n. unu ucază mai
mult ca despotică.

Foile unguresci strigă ameteite
de farmeculu triumfului, că mi-
nistrul, când face acéstă, stă pe
„basă legală” și că „sugrumă unu
abusu” sévșit de cei dela Nă-
săud.

Care este aici „basă legală”,
pe care călăresce ministrul, și
care este „abusul” sévșit de
cei dela Năsăud, nu credem să
ni-le póta spune și justifica, nici
chiar toți gazetarii unguresci și
niști adunați într'un mare con-
gresu în apartamentele lui „Ko-
lozsvár”.

Séu dóră faptul, că gimna-
siul din Năsăud se numesce „ro-
mân” și „greco-catolic” este unu
„abusu”, care-lu îndreptătesce pe
ministrul Csaky să se năpustescă
în contra lui prin o ordinațiune
drastică „pe cale legală”? Ori
dóră, împrejurarea, că în locu de
Meszáros se scrie Mesarosiu, și în
locu de Kócsis—Cocisiu este o crimă
vrednică de-a se „regumenta”
pentru ea unu institutu culturalu
românesc?

Déca așa e, atunci ce Hanta-

taru mai este iertat în visatul
„statu maghiar unitar” alu șo-
vinistilor? Ce póte să nu mai fiă
„abusu” și pericolu în contra „con-
solidării statului maghiar” pentru
cei, pe cari „nu-i agită și nu-i
atinge nimic, fiind-că sunt apă-
rătorii dreptului și ai legii, sunt
susținătorii și esecutorii punctuoși ai
acesteia.”

Dér să nu mai risipim vorbe.
In noi se deșeptă credința, că
éráși se întorc vremile, când Ro-
mânilor le era oprit prin lege
a învăța carte în limba lor și a-și
purta după voiă strămoșescul lor
portu.

Noi nu mai putem dice în
astfelu de împrejurări, că trăim
într'o epocă liberală și cultă, în
care progresul, dezvoltarea și
bunăstarea popórelor sunt înăl-
țate la unu principiu de vieță alu
statelor; nu într'unu stat, alu
cărui conceptu este dreptul, ci
într'unu stat, care tóte le esploa-
tează pentru interesele specifice ale
elementului domnitoru.

Da, căci noué ni-se calcă adă
cele mai nealienabile drepturi și
nu-i destul, că din munca, ce o
muncim cu sudor de sânge pen-
tru susținerea statului, elementul
nostru nu trage nici unu folos,
dér nici bucată, ce biata ne mai
rămâne, nu o putem folosi după
voința și plăcerea noastră, nu o pu-
tem gusta neturburați.

Dușmanii limbei și ai culturai
noștre naționale nu ne dau pace
nici unu momentu. Ei ridicându
stindardul politice șovinistice de
contopire a rassei poporului nos-
tru cu rassa lor și urmându ast-
felu politice visate încă de cei de
pe timpul lui Szechenyi și Wes-
selenyi, și-au propus, ca încetul
cu încetul să zădărnicescă munca
noastră pe tărâmulu instrucțiunei
și să ne siléscă astfelu a primi

cultura lor, streină de firea și as-
pirațiunile noastre.

Séu dóră tînta acéstă nu este
destul de vedită în trista afacere
a gimnasiului din Beiuș, éracum
în calamitatea, ce l'a ajunsu pe
gimnasiul din Năsăud?

Ba da, ea este prea vedită!

Noi amu repețit cu diverse
ocasiuni adevérul, că domni dela
stăpânire nu se voru indetuli cu
câtu ni-au luat, ci ei voru cerca
a ne lua totu mai mult, până în
cele din urmă voru striga în beția
șovinismului lor, că nici cămașa,
care o purtăm, nu mai este a
noastră.

Și étă tocmai așa se întem-
plă cu mândrul palatu alu muselor
din Năsăud. Braviloru grănițeri
le poruncesce adă ministrul un-
guresc Csaky, ca gimnasiul ri-
dicat cu prețul sângelui lor să
nu mai fiă numit nici „român”,
nici „greco-catolic”.

Grele și triste țile am ajunsu
noi Români!

Străbunii noștri din vechia Romă
spăriau pe copii lor cu strigătul
istoric: „Hanibal este înaintea
porților cetății.”

Ce strigăt sé scótem noi as-
tăzi din piepturile noastre pentru
a face ca toți să cunoscă marele
pericolu, ce amenință viitorul
nostru?

Dușmanul nu e numai înain-
tea porților cetății, — elu a în-
trat chiar în cetate!

Statul și gimnasiile confesionale.

Dilele trecute s'a desbătut în
comisiunea financiară și asupra
bugetului ministrului de culte. S'au
ridicat plângerii, că învățământul
în Ungaria stagnează și că unu
progresu, ca bună óră în Germa-
nia, nu e de loc în prospectu,

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(9)

Valurile Tinereței.

Romanu de Ivan Turghenev.

Gemma se sculă fără de a dice o
vorba; d-lu Klüber îi oferi brațul și
cu pași majestatic porni spre otelul...
Sărmanul Emilu, mergea și elu în urma
loru spăimântat și umilit.

Dér până ce d-lu Klüber plăti chel-
nérului prânçul — lipsindu-lu în pe-
désă de prețulu vinului — Sanin se in-
dreptă cu pași repeți cătră masa, în
jurul căreia petreceau ofițerii și întor-
cându-se cătră ofensatorul Gemmei
(care tocmai în clipa aceea întinse pre-
tinului séu trandafirul sé-lu miróse)
dise în franțuzesce cu voce aspră:

„D-lu meu! ceea ce ai făcutu d-ta,
nu se cuvine unui om de omenia, nu
e convenientu cu uniforma, ce o porți,
și d-ta ești unu om, blăstemat și réu
orescutu”

Tênérulu omu sări de pe scaun,
unu altul mai bérân însé ilu reținu,
silindu-lu să ședă éráși, și după aceea
întorcându-se spre Sanin întrebă totu în
franțuzesce:

„Dóră d-ta ești rudenia, fratele, séu
mirele acelei fete?”

— „Ii sunt cu totul străin” strigă
Sanin. Sunt Muscalu și ca atare nu pot
privi indiferent o astfelu de blăstema-
țiă; almintrelea aici e biletul și adresa
mea: d-lu ofițeru fórte ușor mă póte
afia.”

Dicéndu aceste, Sanin își aruncă
pe mesă biletul și o repede mișcare
se repeși după trandafirul Gemmei, ce
zăcea într'una din farfuriile ofițerilor.
Tênérulu omu din nou voi să sară, so-
țul séu însé ilu reținu dicéndu-i: „Dón-
hoff, fi liniștitu.” După aceea se ridică
și elu și punédu-și mâna la covéltirul
chipului, declară în tonu cuviincios și
cinstit lui Sanin, că mâne diminéță,
unu ofițeru din regimentul lor îi va
face fără întârziere visita. Sanin răs-
punse printr'o rece și simplă închină-
ciune, ș'apoi grăbindu se reîntorse la
societatea lui.

D-lu Klüber se făcu ca și cand
absența lui Sanin nici nu i-ar fi fost
bătétore la ochi; își muștră puțin vi-
sitiul, pentru-că tândălesce vremea
prinçéndu caii; elu se mânia pentru

asta. Gemma întocmai nu-i dise nimic
lui Sanin, când acesta se reîntorse, ba
nici măcar c'o privire nu-lu învrednici;
din ochii și buzele ei strânsu lipite la
olaltă, și din poziția ei nemișcată se
putea observa, ca n pieptul ei se es-
vălesce o furtună. Singur la Emilu se
putea observa, că dorește să vorbescă
cu Sanin; elu vădu când Sanin merse
spre ofițeru, și mai vădu, că le-a arun-
cat unu obiectu alb, o bucată de hăr-
tiă, o ședulă, séu unu biletu... Inima sár-
manului băiatu tremura, obrăjii i-se ro-
șiră, era gata a se arunca în grumaçul
lui Sanin, a plânge, séu a se depărta la
momentu împreună cu elu, pentru răs-
punerea, séu nimicirea acestor ofițeri
pismuitori! Cu tóte astea se stăpâni,
îndestulindu-se cu aceea, că urmăria
cu atențiune tótă mișcarea amicalu séu
Rusu.

In fine visițulu a prinsu caii și in-
trégă societatea se aședă în birjă. Emilu,
și pe urma lui, Tartaglia se suiră pe
capră; acolo se simția mai comod și
pe lângă asta nu se mai vedea îngreunat
de privile lui Klüber, spre care nu mai
puté privi fără de a nu se irita.

In totu decursul călătorii lor până

acasă Klüber vorbi necontenit... sin-
gur ținea conversația; nime, nime nu-i
răspundea, ba încă nici unu nu era de
o părere cu elu. Impărtași cu deosebire,
că au lucratu fórte înțeleptesce când
n'au ascultat de elu atunci când le-a
propus să prândescă „im Garten-Salon”.
Nu s'ar fi întemplat de bună sémă ne-
plăcerea ivită! După acestea apoi făcu
câteva observări liberale la adresa gu-
vernului, accentuându atitudinea reser-
vată, ce o are acesta față de statul ofi-
țeresc, și că nu se îngrijesce de discipli-
narea aceluia, ba că nu cinstesce după
cuvință nici elementul societății civile.
De aici cu timpul — continuă — s'ar
puté nasce nemulțămiri, dela cari numai
unu pasu trebuie până la revoluțiune,
despre ceea ce póte servi de exemplu
trist, Francia (aici suspină) Într'aceea
mai adause, că deși elu stiméază forța...
revoluționar nu e odată, nici-odată nu va
fi; — nu putea să sufere a nu-și da pe
față desprobarea sa referitóre la astfelu
de desfréu. După aceea făcu unele ob-
servări generale despre moralitate, imo-
ralitate, despre sentimentul de vredni-
ciă și onestitate.

In decursul acestei vorbiri Gem-

câtă vreme nu se vor face reforme.

„Pesti Naplo“ folosind ocazia acesta a publicat în N-rul 17 Octomvre un articol, în care combătând procedura de față a ministrului de culte în afacerea învățământului la școlile confesionale, dăce între altele:

Viitorul statului maghiar depinde de aceea, ca ministrul unguresc de instrucțiune să cuteze a face o politică națională; să aibă conștiința, că aici nu va fi o națiune maghiară unitară, până când nu vor fi toate școlile medii supuse statului, fiă după religione confesionale. Noi nu atingem religiuina; credința și datinele nu le vătămăm și noi concedem rugăciunile cele mai diferite¹⁾, dăr noi cunoștem numai un patriotism: credința și iubirea către Ungaria și solidaritatea către națiunea maghiară, sentiment comun din partea tuturor cetățenilor și alipirea către națiunea maghiară²⁾.

Acestea trebuiesc instruite în toate școlile medii; contrarul nu e permis să se instrueze și guvernul statului maghiar trebuie să aibă atâta putere disciplinară față cu toate școlile medii, în încât în acelea nu numai să se pădască educațiunea patriotică, ci să o și eșcuteze.

Tocmai contrarul dela acestea vedem la gimnasiile confesionale, și la universități se ivesc partide naționale între tinerii greșit educați.

Nouă nu ne lipsese lățirea limbei germane, ci cunoștința generală a limbei maghiare și iubirea generală față cu ea în toți fi națiunii ungare³⁾. În direcția acesta trebuiesc create legi și esmise ordinațiuni⁴⁾ și trebuie să se facă o politică de instrucțiune. (Sic. Red.)

Dăr firesce, cum putem aștepta așa ceva dela un guvern, care nu cuteză să se atingă de instituttele militare germane din Ungaria, cărora statul le dă bani, dela un guvern, care pactează cu fiă-care confesiune, face concesii popilor catolici în cestiunea matriculelor, Luteranilor în panslavisim, asemenea Sașilor, Românilor și Sârbilor.

Ce norocire, că nu există în Ungaria și o cestiune țigănescă.⁵⁾

¹⁾ Până când veți fi așa de „miloși“ să le concedeți și acestea? — Red.

²⁾ Pentru-că ne prigoniți pe toate terenele și dați ordine de distrugere în potruva instituțiilor noastre culturale naționale? — Red.

³⁾ Cum se-o faceți acesta? Cu sila? — Red.

⁴⁾ A la Beiușiu și Năsăud. — Red.

⁵⁾ Din nenorocire, cei dela „Pesti Naplo“ și-au utat, că există în Ungaria o cestiune jidovăscă, care a secerat până acuma dec și sute de victorii sub masca „patriotismului“. — Red.

DIN AFARĂ.

Nou tarifă vamală franceză.

O scire telegrafică din Paris spune, că noul proiect de tarifă vamală franceză a fost depus la cameră. El constă din 721 articuli și e împărțit în două părți: tarifă maximală, care se va aplica țerilor, ce nu vor acorda nici un avantaj Franței și tarifă minimală, rezervată pentru națiunile, cari consimtă la un regim favorabil Franței. Produsele agricole figură exclusiv la tarifă maximală, ceea ce arată, că ele vor rămâne în afară de orice angajament cu celelalte state streine. În ceea ce privesc materiile prime, guvernul va alege pe cele ce sunt indispensabile industriei celor mari și pentru care ar trebui să se ceară scutirea de orice taxă vamală. Printre produsele scutite de vamă ar fi mătăsurile nevăpsite, lănurile, pieile brute, bumbacul brut.

Manifestațiuni pentru contele de Paris.

O telegramă din New-York aduce scirea, că ofierii, cari au luat parte la lupta dela Potomac au arangiat un banchet pentru contele de Paris. Contele ridicând un toast, a făcut aluziune la a cel rol al monarchiei franceze, care l'a avut în emanciparea politică a Statelor unite. Nu voescu, dăce contele, a face politică, dăr trebuie să accentueză, că Franța înainte de aceea avea un guvern național, acesta era monarhia, care, precum Americii, republica este singura formă de guvernare, astfel e a Franței monarhia. Republicanii americani vor ține de lucru espicabilă împrejurarea, că monarhia franceză rămân fidelă acestei formă de guvernare și vor cerca cu toate armele legale a restabili această formă de guvernare.

Recunoșterea republicii brasiliane.

Guvernul engles, după cum anunță o telegramă din Londra, a încunoscintat pe reprezentanții Angliei de pela guvernele streine, că a recunoscut Republica brasiliană și că a dispus, că năile englese de răboiu să dea onorurile convenite stindardului republicii Brasiliei.

Disolvarea camerilor italiene.

„Tribuna“ din Roma scrie, că în consiliul ministerial toți miniștri să fi aprobat și subscris, în ședința dela 21 Octomvre, propunerea privitoare la disolvarea camerilor.

SCRILE PILEI.

Parastas și festivitate școlară. Corpul profesoral dela școlile medii române gr. or. din Brașov va face Duminecă în 14 Octomvre v. în biserica

Sf. Nicolae din Scheiu un parastas în amintirea reșosatului poet Vasile Alecsandri. Parastatul se va celebra la finea sf. Liturgii, 10 ore a. m. În aceeași zi, la orele 3½ p. m., se va ține o festivitate comemorativă în onora marelui poet în sala cea mare a edificiului școlar.

Transportarea decedatului Mihail Mocsanyi la Foen. „Lumin.“ scrie, că de prezent ne existând în Budapesta parochia și preot român ort., ci numai grecesc resp. sârbesc în Buda, ilustrii fi ai decedatului, cari n'au voit la nici un cas, a face înmormentarea în altă limbă, decât în cea română, au dispus, că mortul să fi transferat la cripta familiară în Foen. Din cauza comunicațiunii neregulate pe linia ferată între Becfherecul mare și Foen, în loc de Vineri, numai Sâmbătă a ajuns mortul în Foen, și deci Sâmbăta trecută înainte de amedei s'au săvârșit ceremoniile funebre prin mulți preoți români și cu pompă estraordinară convenită. După înmormentare, ilustrii d-ni Alesandru și Eugeniu, petrecuți de verișorilor lor Zenc Mocsanyi de Foen și de ginerile de verișoră, contele Rudolf Bissingen-Nippenburg, au călătorit prin Timișora la Arad și la Capolnaș, era stimabilă domnă V. Babeș, care în întreg decursul actului funebrel a stat întru ajutor, a rămas încă pe o zi două în Foen spre a regula trebile ulterioare.

Testamentul lui V. Alexandri. Cetim în „Românul“: Mercuri în 3 curent, s'a deschis de către tribunalul din Roman testamentul nemuritorului poet V. Alexandri, în prezența soției sale și a d-lui Bucliu, avocatul d-nei Bogdan, fiica defunctului. Testamentul porța data de 21 Septemvre 1886, făcut în Mircesci și scris de mâna proprie a defunctului, și cuprinde următoarele desiderate: Lasă tot avutul său consistând: din moșia Mircesci și o via la Socola din județul Iași, celor două nepote ale sale Margareta și Elena, născute din căsătoria fiicei sale cu d-lu Dimitrie Catargi. Din usufructul acelor bunuri se va bucura până la mörte soția sa d-na Paulina Alexandri, cu condițiune: a) A construi o capelă pe loc unde va fi mormentul defunctului. b) A construi o școlă încăpătoare pentru predarea învățământului primar. c) A înștra trei fete sêrce din Mircesci, dându-le câte 2 boi și 1 vacă. Bardul și-a mai esprimat dorința că: frumoasa luncă de pe malul Siretului din Mircesci să nu fi estermătată odată prin tăere și nici moșia să nu se înștrăneze decât între membrii familiei. Manuscriptele, ce se vor găsi, le donază Aca-

demiei. Se presupune însă, că s'ar mai fi aflând și un testament la Paris.

In afacerea matriculelor. Diarul clerical „Magyar Allam“ aduce scirea, că noul espedient, prin care gândesc ministrul Csaky se estrada estrasele matriculare autorităților politice, er nu preoților de altă confesiune s'a făcut cunoscut Vaticanului. Acesta să fi hotărât, că Papa nu consimte nicdecum a se estrada atestatele de botez pentru eretic prin mijlocirea autorităților politice.

Nou gimnasiu slovac. Folia slovacă „Narodnie Noviny“ aduce scirea, că Slovacia ev. au de gând să înființeze în Turou-Szt.-Martin un gimnasiu. Spre scopul acesta s'au emis liste de colectare.

Parastas pentru Alexandri, s'a ținut în săptămăna trecută în Varșavia (lângă Bocșa mont.), la care a participat mult popor și numără inteligentă din giuru ca și din îndepărtare.

Din Gattaia (diecesa Caransebeșului) ni se scrie: „Școlă gr. or. română din Gattaia, diecesa Caransebeșului, este a se vinde la licitațiune publică, pentru 133 fl. 98½ cr. v. a. contribuți și ecivalent dela învățatorul actual cu terminul de 31 Octomvre.“ Scirea acesta ne pare curiosă, d'ore-ce o avere publică a comunei bisericesc confesionale nu se pte vinde pentru datoria privată a unui individ, er în special școlă, ca edificiu public confesional, nu se pte vinde pentru datorile de contribuți privată ale învățatorului. Altcum va fi stând lucrul și se pte, că însăși școlă, ca proprietate a comunei bisericesc, va fi avend datorii de contribuți către stat. În cazul acesta însă ne mirăm, cum de permit superioritățile bisericesc competente, să se desvölte lucrurile până acolo, încât să se vendă școlă pentru contribuțiunea anuală și să se neglige cuitarea contribuțiunii anuale până a se îngrămădi la o datorie de 134 fl. Ori cum vor fi stând lucrurile, superioritățile bisericesc trebuie să interviă în cauză.

Adunarea generală a „Reuniunii învățatorilor rom. gr. or. din Districtul Brașovului.

Brașov, 5/17 Octomvre 1890.

(Fine.)

Ședința V b) Espirând cu sesiunea acesta periodul de 3 ani, pe care fusese ales comitetul central al Reuniunii, conform programei, se purcede la ale-

mei, care până ce s'a petrecut prânțul nicdecum nu era indestulită cu Klüber și din pricina acesta se ținu la ore-care depărtare de Sanin, ca și când prezența lui ar fi nelniștit-o, Gemmei încep să fi rugină cu mirele ei. După-ce s'a sfirșit preumblarea, ea în mod ostentativ încungură vorba cu Sanin, — precum o făcă acesta și mai înainte — dăr cu toate astea nu se pută răbda să nu i arunce o privire rugătoare.

Sanin se purta cu mai multă compătimire față de Gemma, decât cu disgust față de Klüber; ba în taină, fără de-o fi mărturisit, se bucura de cele întâmplare în mânia provocării, a cărei urmări avé să le simtă mâne diminătă.

În fine escursiunea regretabilă se sfârș, când înaintea uși cofetăriei Sanin ajută Gemmei să se dea jos din birjă; fără de nici o vobă lipuse trandafirul în mână, trandafirul recucerit dela ofier. Ea roși, îi strinse mâna și ascuse florea. Deși era sêra târziu, el nu simți nici o plăcere a merge cu ei în casă. — Gemma încă nu lă pofii. La acestea Pantaleon, care la sosirea lor se prezentă înaintea

uși, le împărțăși, că dōmna Lenore dōrme. Emil temându-se își luă rămasă bun dela Sanin; băiatul simția un fel de tēmă față cu el într'atata il admira.

Klüber petrecu pe Sanin înderētă la otel și c'o prefăcută amicitate se despărți de el... Dealtmintrelea cu toții, mai mult, s'au mai puțin, simțiau un fel de neplăcere.

Se înțelege că această simțire nu ținu mult la Sanin, căci ea se schimbă în curend într'o dispozițiune însufletitoare nehotărâtă ce-i drept, dăr s'ar pute dăce plină de bucurie. Umbla în sus și în jos prin odai și fiindcă nu-i pása de nimic încep să fluere un cântec, prea indestulit fiind cu sine însuși.

XVII.

„Voiu aștepta pe ofier până la de ce ore“, gândia în sine în altă zi dimineța Sanin, făcânduși toaletta. „Decă nici atunci nu va veni, pte să mă caute cu curagiu.“

Dăr Nemții au obiceiul de a se scula de dimineță. Orologiul abia sunase nou ore, când étă că chelnerul îi vestescă lui Sanin, că d-lu locotenent

Richter doresce să i vorbescă.

Sanin luă în grabă hăinele de de-a-supra pe sine și ordonă, să i-se slobodă domnul ofier. În contra așteptărilor sale, d-lu Richter era un om forte tiner, băiat cum s'ar dăce. El se încerca să dea feții sale imberbe o espreșiune deosebită, dăr nu i-a prea reușit, căci abia fū în stare să ascundă zăpăcēla, și când a vrut să sedă, sabia i se puse astfel între picioare, că puțin mai trebuia până să se restorne.

Șovăind și borborosind, ilu înșcința pe Sanin într'o franțuzescă chinuită, că el este incredințatul amicului s'au baronul Dönhoff, din a căruia imputernicire a venit aici, că incredințarea lui stă în aceea: să provoce pe Sanin aș cere iertare pentru vorbele vătămătoare, ce le-a adresat er, amicului său, și decă d-lu Sanin, n'are de gând să se o facă, baronul Dönhoff cere satisfacți.

Sanin îi răspuse cu rēcēla, că nu e aplecat a cere iertare, din contră e gata a da satisfacți.

D-lu Richter apoi totu șovăind întreba, că cu cine, unde și când va pută

pune la cale această afacere; — cu cine se tracteze?

Sanin răspuse, să vină de nou peste două ore, căci până atunci el se va pută gândi să și capete un secundant (La dracu, gândi el, dăr pe cine să mi sciu lua?)

D-lu Richter se sculă și își luă rămasă bun... ajungend însă în pragul uși, chipu ca și când l'ar mustra conștiința, se opr și întorcend-se de nou spre Sanin, în tonu concessiv îi declară, că amicului său, baronul Dönhoff, nu negă, că n'ar fi și dēnsul în cātva pricinitorul întâmplării de ieri, și pentru acesta se indestulesce și cu o ușoră satisfacți: „des exghises lēchères.“

Sanin replică hotărât, că el nu se simte cātui de puțin vinovat, și că nici într'un fel nu se gândescă a cere iertare.

„Atunci“, observă d-lu Richter roșind și mai mult, „atunci nu putem încungiura câteva trageri cu pistolul — „des gups pisdoleț à l'amiaple!“

„Asta n'o înțeleg“, dăce Sanin, „dăr nu vom pușca în aer?“ (Va urma,

gereea noului comitet. Resultatul este acesta: D-lu *Ioan Popa*, profesor s'a alesu președinte; d-lu *Ion Dariu* s'a alesu de v.-președ. d-lu *Nicolau Bărsan*, prim-secretar; d-lu *Ioan Teculescu*, al doilea secretar; d-lu *Ioan Aron*, cas-sart; d-lu *Iosif Aron*, bibl. otecar; d-lu *Candidu Muslea*, controlor. Membrii în comitetu realeși d-nii: *Anăstasiu Bărsan*, *Ion Strévoș*, *Nicolau Marin* și *Vasiliu Cranga*; membrii suplenți d-nii: *Ion Broșu* și *Iosif Maximilian*. Președinți ai despărțimintelor d-nii: *Ion Dorca*, președ. desp. I., *Georgiu Ludu*, președ. desp. II., *Bartolomeiu Bude*, președ. desp. III., și *George Furtună* președ. desp. IV.

Înainte de a încheia acestu micu raportu, ținem neapărat de lipsă a mai accentua și unele împrejurări așa dicându neoficiose. despre această adunare și despre comuna, în care s'a ținut.

Și de astă-dată membrii acestei reuniuni au dovedit un deosebitu interesu, pentru a se presenta într'unu număr câtu se pôte de frumos și într'aceea de a discuta și rezolva cu demnitate și deplină conștiință de cauză toate obiectele puse la ordinea zilei în această adunare; ceea-ce dovedesce, că reuniunea noastră înainteză cu pași repeși din zi în zi, din an în an. De asemenea primirea și menagiarea membrilor ei în comuna amintită a fostu câtu se pôte de căldurosă și de satisfăcătoare, grație îngrijirilor și prevederilor zelosului și harnicului preot d-lu *Alexandru Dogariu*, împreună cu învățătorii din locu. Peotul *Alexandru Dogariu*, deși tineru în cariera acesta, totuși a datu doveși p-păite și cu ocazia acesta, că este unul dintre acei proși ai noștri, cari pörtă unu viu interesu pentru școlă, pentru învățător și pentru înaintarea comunei și bisericeii, căreia servește cu demnitate. S'a observat asemenea, că întreține cele mai bune relațiuni cu conlocuitorii Sași în interesul bisericeii, al școlii și al prosperării populației române din această comună. Asta dovedesce, că este unu demn urmaș al antecesurului său, reșosatul preot *Georgiu Dogariu*, sub a cărui înțeleptă conducere și stăruință, biserica și școlă română din acea comună și-au asigurat binișor existința și viitorul lor și continuă pe aceeași cale a se asigura totu mai multu, prin zelul, tactica și sîrguința actualului preot *Alexandru Dogariu*.

Am ținut de lipsă a da manifestu acestor impresiuni în firma credință, că unirea și buna înțelegere, ce domnesce între cele două populațiuni ale acestei comune, voru servi de exemplu și altor comune de asemenea natură, unde aceste frumoșe însușiri din unele său altele cauze aru lipsi.

Totu aci este locul să amintim și acea plăcută împrejurare, că parochiul localu *Al. Dogariu*, împreună cu învățătorii: *Virgiliu Popu*, *Andrei Nonu* și *Georgiu Goicea*, cu ocaziunea acestei adunări, și anume Marți s'era în 18 Sept. v. au arangiat o producțiune și petrecere împreună cu cântări, declamațiuni etc. cu duplu scopu, de a crea din venitul curat alu acesteia unu fondu pentru ajutorarea școlarilor s'era și în același timp de a procura atât membrilor reuniunii, câtu și locuitorilor comunei câte-va ore plăcute și instructive. Luând în considerare împrejurările și forțele, de cari au dispus arangiatorii, putem dice, că producțiunea și petrecerea acesta atât din punctu de vedere moralu, câtu și materialu, a reușit peste așteptare, ceea-ce servește totu spre lauda și onora d-lor ce au întreprins-o și mai alesu conducătorului ei, d-lui *Al. Dogariu*.

Totu Marți, 18 Sept., membrii reuniunii, la invitarea și dorința expresă a directorului școlar s'asescu, d-lu *M. Lurz*, au făcutu o mică excursiune în grădina școlară s'asescu, pe care au afiat-o binișor cultivată și arangiată.

După acesta cu toții ne întrunim la prânzul comunu, unde între altele

s'au ridicat și mai multe toast: pentru Escelența Sa Înaltă Prea Sântitul Archiep. și metrop. *Miron Romanu*, ca supremu inspectoru școlar, pentru Rever. Sa d-lu protopresbiteru tractualu *Ioan Petrică*, pentru funcționarii reuniunii etc. etc.

Depărțându-ne de comuna Herman, am dusu cu toții acasă suveniru plăcutu și credu, că vorbescu din simțământul tuturor membrilor reuniunii noastre, când aduc și pe calea acesta, în numele tuturor, sincera mea mulțămă și recunoștință on. preot *Alexandru Dogariu*, d-lor învățător și colegi locali, precum și ambelor populațiuni și autorități din această comună, pentru buna primire și menagare, ce ni-sau făcutu aci.

Unu membru.

Europa, Rusia și România.

Studiu etnic și politic de *Dimitrie D. Sturdza*.

(Urmare)

După ce s'a lămurit situațiunea reală a popoarelor Europei în fața Rusiei, e de nevoie să esaminăm, care suntu privilegiu Rusilor, care suntu planurile politice ce reiesă dintr'insele ca o consecință logică.

Pentru a ne face o idee clară despre aceste planuri, să reamintim în trecu, cum Rusia, în timpu de una sută cinc-deci de ani dela începutul seculului trecut până la răboiul Crimeii, a cotropit în Europa imense teritorii, prin arme și totu felul de uneltiri, micșorându său desființându chiar alte state purtătoare de cultură. Această lucrare a fostu sistematică și Rusia a pus multă paciență pentru a-și ajunge scopurile. Unde împrejurările nu erau propicii, ea se mulțumea și cu câte o provincie, care, ca Basarabia, imputină importanța și forța de rezistență a statului, din a căruia trup se rupea. Învinș de Turci la 1711, când Petru cel mare fu silit a subscrie tratatul rusinosu dela Prut, Rusia a devenit cu încetul unu pericul seriosu pentru Europa.

Rebelulu Crimeii făcuse de încetase acțiunea rusescă o bucată de timp. Nu trecu însă mai multu de două decenii dela 1856, și această acțiune disolvantă începă din nou cu o activitate mai mare, mai deschisă și mai făpșă. Mai înainte fusese vorba de a libera pe creștinii ortodocși de jugul musulman; acum să pună înainte drepturile de dominațiune a Rusilor peste toate popoarele slavone, ruse său neruse, și peste altele, pe cari Rusilor le place a le trage în lumea slavonă. Astăzi Rușii proclamă dreptul de a împărți țerile și popoarele după bunul lor placu, după vederile lor, după interesele lor.

O seriă întrégă de scrieri istorice și politice apartă, dezvoltându dogma de căpeteniă și nestrămutată a politicei marelui imperiu dela Nord. O seriă întrégă de scrieri au de scop a dirige în acestu sensu opiniunea publică rusescă și aceea a țerilor, menite, după Ruși, a le aparține lor într'unu timp mai apropiat sau mai depărtat.

Renumitul generalu *Fadejew* espunea, încă dela anul 1868, că antagonismulu dintre Rusia e creatu prin însuși faptul ivirei poporului rusesc, a unui popor nou, numeros, cu alte idei sociale, cu o biserica a sa proprie, înconjurat de elemente etnice, ce-i sunt inrudite său prin asemănare de rasă său prin asemănare de religione. Rușii nu sunt pentru *Fadejew* numai Rușii propriu diși, ci ei cuprind pe „*Slavii ruși și neruși* și pe ortodocși”. Toți aceștia au a trăi într'o naturală și vecinică inimică cu celelalte popoare europene, dintre care nici unul nu va deveni în mod constant unu aliat al Rusilor. Din această situațiune reiesă, pe de o parte simpatie Europei pentru Polonia și Finlanda, precum și trecerea sub tutela apuseană a Principatelor române și a creștinilor diu Turcia, —

pe de altă parte necesitatea rusificării Finlandei pentru a o apăra de Scandinavism, a Provinciilor baltice pentru a le apăra de Germanism, a Basarabiei pentru a o scăpa de Românișm, a Transcaucasiiei pentru a o scăpa de Europa și de fanatismul musulman, a Poloniei și a Provinciilor vestice pentru a le scote de sub complicațiunile unor influinți și comploturi pernicioșe.

Fadejew declară, că „cestiunea orientală” e „cestiunea slavică”, care nu e însă o cestiune proprie a Slavilor meridionali, ci a tuturor Slavilor, și prin urmare a Rusilor. De aceea pericolele unei ciocniri între Rusia și Europa occidentală din cestiunea orientală esă, printr'insa se împleticesc și într'insa reintră. Cestiunea orientală e o cestiune slavonă: înteu, fiindcă numai popore slave ocupă, după *Fadejew*, teritoriul Turciei Europene din Dalmația până la Dunăre și Constantinopolu, cu singura excepțiune a peninsulei grecesc locuită de Greci și Albanezi, — și alu doilea fiindcă numai pravoslavniculu Taru alu Rusiei i-se închină populațiunile, ce se întind din România până în Grecia, în Siria, și în Egiptu, ca singurului moscenitoru directu alu Marelui Constantin, ca singurului împăratu creștinu din Orientu. Naturalminte Grecii și Românii sunt cuprinși între Slavi, căci neputincioși a se ridica și a se susține singuri, aceiași inimiză îi amenință ca și pe Ruși. Grecii numai dela Ruși pot spera scăparea neamului lor, sub condițiunea de a părăsi fantasia arheologică a imperiului orientalu grecesc; fiindcă statulu resăriteanu creștinu aparține Rusilor, ca unora ce sunt capulu și inima imensei rase slavone. Românii, învâscuți în carnea Slavismului, numai prin ajutorulu Rusiei pot să existe, și independența ca și libertatea lor, de Rusia atiră. Singura piedecă ce împină Rusia în aspirațiunile sale slavone este separațiunea sa de popore slave meridionale prin Galiția austriacă, virfulu spadei, îndreptat în conștră Rusiei de inimiză săi, și prin România, fortărea dela Dunăre, care separă pe Ruși de Slavii balcanici. Astfelu stau strinsu unite cestiunea poloneză și cestiunea balcanică: nodulu amândurora fiindu la țermurile Dunărei. *Fadejew* pune Rusiei alternativa, său de a-și întinde dominațiunea până la Adriatică, său de a retrograda peste Nistru. Finalminte elu nu se îndoesce însă, că curându sau târziu, Rusia va proclama domnia Slavismului, adecă federațiunea tuturor Slavilor și Ortodoxilor. Această federațiune s'ar compune din Rusia și din mai multe state mici. Aceste, puse sub principii din familia rusescă, s'ar regula fă-care interesele lor cu totul interne în modu independentu: er capulu federațiunii ar fi naturalminte Tarulu Rusiei, care va conduce toate interesele generale, politice și militare, și limba de statu va fi limba rusescă. Numai în asemenea condițiuni să pôte ridica Rusia, și potu să-și manție independența populațiile balcanice și dunărene. Considerându, constelațiunile momentului, pe Francesi și pe Germani odată ca aliați, altă dată ca adversari, *Fadejew* își spriginesce opiniunea, opunându celor 80 milioane de Ruși, său 87.630.000 Francesi, Austriaci, Belgiani și Olandesi, său 78.210.000 Germani Austriaci, Belgiani și Olandesi

(Va urma.)

DIVERSE.

Proverbe persiane. Ușa casei domnului este totdeuna deschisă. — Dumneșeu, care dă dinți, dă și pâne. — Când se apropiă ursita, mediculu este unu ne-bun. — Nici unu erou n'are scutu în contra săgeților sorții. — Când își șede nenorocirea în spate, cănele te mușcă și decă este călare pe cămilă. — Ospelu neașteptat este daru dumneșeesc. — Apa, care stă multu la unu locu, se strică. — Prietinelu se lasă să-lu mușce

șerpele pentru prietinu. — Cerulu este la picioarele mamei. — Iubirea cătră patriă este mai prețioșă, decătru tronulu lui Solomonu.

Conservarea tenului. Tote damele, cari doresc să aibă unu tenu delicat, să-și însemne următoarele reguli, pe cari le urmază Englesele renumite pentru delicateța pielii și a colorii: 1) La spălatul feții și a mânilor nu folosi nici odată apă aspră. Decă nu ai la îndemână apă môle, mestecă-o cu puțin amoniacu ori borax. 2) Feresce-te a-ți spăla fața cu apă rece, decă estă încălțit; apa rece n'o folosi nici-odată, ia însă totdeuna apă stătată. 3) Fața niciodată să n'o frece cu ștergaru aspru, ci totdeuna șterge-o delicat cu unulu môle. 4) Nici-odată nu folosi la spălatu burete, ori vre-unu petecu de in; unica materie corăspundătoare este unu flanelu de totu môle. 5) Să nu-ți închipesci în fine, că creșele se pot acoperi cu pudră. În loculu acesteia, înainte de culcare spăla-ți fața cu apă, câtu o pot suferi de căldă, o minută mai târziu cu apă rece, stătată, uscă-o fără frecare, cu unu ștergaru môle, și te pune îndat în patu. După procedura asta nu numai vei dormi liniștitu, dăr și pielea îți va fi mai tare, prin urmare mai puțin espusă la încreșitură. Chiar decă obișnuiesci a face în totă ziua baie rece de vană, feresce-te de a-ți uda fața.

Atentat în contra Tarului. Din Varșovia i-se împărțesce diarul „Daily Chronicle” următoarele: Cu privilegiu re-întorcerei Tarului din Rusia apusenă, s'a încercat unu atentat în contra lui. Unu călător ar fi impuscatu asupra Tarului pe când stătu trenulu la Grodno, dăr nu l'a nimerit. Vestea acestui atentat așteptă confirmare.

Rudenă complicată. În comuna englesă Dunmow, nu de multu doi frați au luat două surori; asta nu-i ceva neobișnuit. Ceva deosebitu însă este, că tatălu veduvu alu fraților, totu atunci a dus la altar pe mama veduvă a mireșelor.

Ce e trena? Trena, său coda, erăși amenință să devină modă. Din incidentulu acesta, unu organu berlinesu o caracterizează în chipul următor: trena este o încercare croitorescă de a elungi pe omu în direcțiune orizontală; o mătură de prafu pe timpu de secetă; o sdrință de ștersu pe timpu ploiosu; unu stindardu de jale pentru minte pierdută; o ștergătoare de picioare pentru reușcioși și neprevăzător și unu aparatu d'a ascunde ciorapi murdari și găuriți.

Negura în Londra. Marți s'au slobozit în Londra negurile de ernă. Cu deosebire în City a fostu o întunecime egiptică până după amedu. Atătu pe strade, câtu și în case au trebuit să se folosescă luminații măestrită.

Nori artificiali de fum. Îndat după descoperirea prafului fără fum, s'a dișu, că acum trebuie să vină altă invențiune contrară, adecă — producerea de nori artificiali ca, în împrejurări anumite, în dosul lor, armatele să potă opera fără a fi vedute de dușmanu. O fôie din Berlinu anunță acum, că și problema acesta este rezolvită în curându voru urma amănunte.

Cursulu pieței Brașov

din 23 Octomvre st. n. 1890.

Banote românesce	Cump.	9.06	Vând.	9.09
Argintă românescă	-	9.-	-	9.05
Napoleon-d'ori	-	9.06	-	9.10
Lire turcesce	-	10.30	-	10.35
Imperiali	-	9.28	-	9.33
Galbini	-	5.30	-	5.35
Seris. fonc. „Albina” 6%	-	101.-	-	-
„ ” 5%	-	99.50	-	-
Ruble rusesce	-	139.-	-	140.-
Mărci germane	-	56.20	-	56.40

Discontulu 6-8%, pe an.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabilu interimalu: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa de Viena

din 22 Octomvrie st. n. 1890

Table with financial data including Renta de aur 4%, Renta de harti 5%, Imprumutul cailor ferate ungare, etc.

Invenție pretioasă! „CANNABINAE.“

(Trypium). Distinsă! Efectul ei vindecător radical și sigur este recunoscut atâta în patriă, cât și în străinătate.

[Pe sēma femeilor preparate separate contra pōlei albe spre folosire internă și esternă].— Se pōte comanda cu rambursă poștală dela proprietarul preparatelor

Andrei Zăgonyi-Széles, farmacist în Geogagiu (Algyógy, baie în Transilvania).

In Budapesta se capătă la Iosfú Török, farmacist, Király-utca 12, în drogueria erediilor Kochmeister, Nagykorona-utca 32 și în drogueria lui Neruda Nándor, Hatvani-utca 9.

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Totodată facem cunoscută tuturor D-lorū abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casă de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

TELEGRAMĂ!!! Renumiții Liliputani,

cari s'au prezentatū în întreaga Europă, și cari la espositia dela Parisū au fostū decorați cu

Trei Medalii

suntū de veditū numai în decursul Tergului, adecă până Duminecă în 14/26 Octomvrie a. c. în prāvālia din

Piēta mare, tērgulū Inului No. 30.

Prețulū de intrare: Loculū I 20 cr., alū II-lea 10 cr. Pentru copii jumătate prețulū.

Pentru o vizitare câtū mai numerosă se rōgă cu stimă

Directorulū-Piticilorū. Bányai.

445,4—3

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Pesta

Trenulū de persōne: 10 ore 32 minute sēra. Trenulū acceleratū: 2 ore 43 minute dupā amēđi. Trenulū omnibus: 4 ore dimineța.

2. Dela Brașov la București:

Trenulū de persōne: 5 ore 30 minute dimineța. Trenulū acceleratū: 2 ore 33 minute dupā amēđi. Trenū de mārfuli cu vagōne de persōne: 12 ore 23 min. dupā amēđi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Brașov:

Trenulū de persōne: 5 ore 20 minute dimineța. Trenulū acceleratū: 2 ore 23 minute dupā amēđi. Trenulū omnibus: 10 ore 31 minute sēra.

2. Dela București la Brașov:

Trenulū acceleratū: 2 ore 13 minute dupā amēđi. Trenulū de persōne: 10 ore 17 minute sēra.

Mersulū trenurilor

pe liniile orientale ale cāii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Iunie 1890.

Large table with train schedules between various cities like Budapest, Brașov, Sibiu, etc. Columns include station names, train types, and times.